

STORTINGET

Innst. 371 S

(2024–2025)

Innstilling til Stortinget
fra justiskomiteen

Dokument 8:102 S (2024–2025)

Innstilling fra justiskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Kirsti Bergstø, Andreas Sjalg Unneland, Ingrid Fiskaa og Birgit Oline Kjerstad om å tøyte tek-oligarkene

Komiteens behandling

Digitaliserings- og forvaltningsminister Karianne Oldernes Tung har uttalt seg om forslaget i brev av 25. mars 2025. Brevet følger som vedlegg til innstillingen.

Til Stortinget

Bakgrunn

I dokumentet fremmes følgende forslag:

- Stortinget ber regjeringen fremme forslag om forbud mot reklame som er basert på masseovervåking, sporing og profilering av enkeltpersoner, senest i forbindelse med statsbudsjettet for 2026, med sikte på innføring innen 1. januar 2026.
- Stortinget ber regjeringen utvikle en konsesjonsordning for innsamling, bruk og lagring av både offentlige data og persondata for kommersielle aktører. En slik konsesjonsordning må fastsette krav til hvilke data som kan brukes, til hvilke typer formål, hvor og hvordan de lagres, og om og hvordan de kan deles med ulike tredjeparter.
- Stortinget ber regjeringen fremme nødvendige forslag for å innføre en digitalskatt etter modell fra Canada.
- Stortinget ber regjeringen senest innen 1. juli 2026 få på plass en nasjonal skytjeneste for lagring av data, og som et offentlig arbeidsverktøy etter modell av Tysklands Bundescloud.»

Sakens dokumenter er tilgjengelige på sakssiden på stortinget.no.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Ragnhild Male Hartviksen, Odd Harald Hovland og Marte Eide Klovning, fra Høyre, Ingunn Foss og Guro Angell Gimse, fra Senterpartiet, Sandra Borch og Else Marie Rødby, fra Fremskrittspartiet, Tor André Johnsen og lederen Helge André Njåstad, fra Sosialistisk Venstreparti, Torgeir Knag Fylkesnes, og fra Venstre, Ingvild Wettrhus Thorsvik, viser til Dokument 8:102 S (2024–2025) representantforslag fra Sosialistisk Venstreparti om å begrense makten til store teknologiselskaper og sikre at data forvaltes til fellesskapets beste. Komiteen viser videre til statsrådets vurdering av representantforslaget.

Komiteen merker seg forslaget fra Sosialistisk Venstreparti som beskriver hvordan noen få store teknologiselskaper, spesielt fra Kina og USA, har fått betydelig økonomisk og politisk makt de siste ti årene. Videre vises det til representantforslagets beskrivelse av at dette truer demokratiske prinsipper som ytringsfrihet og lik mulighet for deltakelse i samfunnsutviklingen. Teknologiselskapenes kontroll over digitale plattformer og data har gjort dem til sentrale aktører i folks hverdag,

noe som har skapt bekymring for personvern og demokratisk kontroll.

Komiteen viser til forslag fra Sosialistisk Venstreparti om å innføre et forbud mot reklame basert på masseovervåking, sporing og profilering av enkeltpersoner. Videre viser komiteen til forslaget om utvikling av en konsesjonsordning for innsamling, bruk og lagring av både offentlige data og persondata for kommersielle aktører, med klare krav til formål, lagring og deling.

Komiteen peker også på forslaget om å innføre en digitalskatt etter modell fra Canada for å sikre rettferdig beskatning av teknologigiganter.

Til slutt viser komiteen til forslaget om etablering av en nasjonal skytjeneste for lagring av data etter modell av Tysklands Bundescloud.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til brev fra digitaliserings- og forvaltningsministeren til justiskomiteen datert 25. mars 2025 der representantforslaget er vurdert.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Venstre viser til forslag 1 og 2 i Dokument 8:102 S (2024–2025) fra Sosialistisk Venstreparti og er på lik linje med forslagsstillerne bekymret for både folks, det offentliges og næringslivets digitale sikkerhet. Disse medlemmer registrerer at forslaget ikke inneholder et mer internasjonalt eller europeisk perspektiv for å løse disse utfordringene sammen med andre land. Disse medlemmer mener regulering av teknologigiganter møtes best gjennom forpliktende samarbeid internasjonalt. EU er i front på regulering av teknologiselskaper. Disse medlemmer påpeker også at det samtidig som vi får reguleringer på plass blir viktig både å lage og ta i bruk ny teknologi for å styrke Norge og Europas konkurranseevne.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener de tre første forslagspunktene i representantforslaget er problemstillinger som bør løses gjennom internasjonalt samarbeid, dersom det er ønskelig å få til en effektiv og håndterbar regulering. Disse medlemmer vil følgelig ikke støtte noen av disse forslagene.

Om forslag 1

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Venstre viser til forslag 1 om at forbud mot reklame som er basert på masseovervåking, sporing og profilering av enkeltpersoner, fremmes senest i forbindelse med statsbudsjettet for 2026, med sikte på innføring innen 1. januar 2026. Disse medlemmer deler bekymringene som er reist i representantforslaget.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til at regjeringen Støre nå jobber med å gjennomføre forordningen om digitale tjenester (DSA) som vil sikre et tryggere internett for brukerne, beskytte grunnleggende rettigheter med vekt på forbrukervern, personvern og ytringsfrihet, og bidra til en åpen og rettferdig plattformøkonomi. Formålet med regelverket er å forebygge ulovlige og skadelige aktiviteter på internett og motvirke spredning av desinformasjon.

Disse medlemmer merker seg at regjeringen tar sikte på å ha klart et høringsnotat om gjennomføring av DSA før sommeren.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til forslagsstillerne sitt forslag om forbud mot reklame som er basert på masseovervåking, sporing og profilering av enkeltpersoner, og vil gi støtte til arbeidet regjeringen nå holder på med rundt implementering av forordningen om digitale tjenester (DSA).

Igjen mener disse medlemmer at man må støtte seg til det europeiske og internasjonale arbeidet på området samt at dette regelverket bør tre i kraft og få virke en stund før man eventuelt vurderer andre og strengere tiltak.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til at noen få store teknologiselskaper, særlig fra Kina og USA, i løpet av det siste tiåret har fått enorm økonomisk og politisk makt. Dette medlem viser til at dette har blitt særlig tydelig etter fremveksten av det som må kalles et tek-oligarki i USA, etter innsettelsen av Donald Trump som president. Denne fremveksten har også gjort at lignende tendenser finner sted i Kina.

Dette medlem mener at det må være et mål at Norge skal være en del av den digitale verden. Skal det være teknologiutvikling som ivaretar fred, demokrati, velferd, utdanning, miljøet, byene og bygdene, må dataene forvaltes i fellesskapets favør, og makten til de store teknologiselskapene må begrenses.

Dette medlem mener at det faktisk at få mennesker i dag kontrollerer de digitale plattformene, og gis mer makt og friere tøyler av Donald Trump og Xi Jinping, undergraver helt grunnleggende demokratiske prinsipper som ytringsfrihet og at enhver borger har lik mulighet til å være med og bestemme over politikken og samfunnet. Når noen få kontrollerer teknologiselskapene og deres verdier, kontrollerer de også utviklingen av digitale verktøy befolkningen bruker hver dag. Det er på disse plattformene man får tilgang på informasjon og nyheter, holder kontakt med sine kjære, eller finner nye kjære, samt deltar i samtaler om samfunnsutviklingen. Folk lever ikke separate liv fra digitale verktøy i dag. De er derimot en integrert del av hverdagen. Forretningsmodellene til disse plattformene bygger på

kontrollen over den digitale økonomiens viktigste ressurs, nemlig data.

Dette medlem viser til at de store teknologiske selskaper henter inn data om og fra barn, voksne og pensjonister og selger dem til tredjeparter for å føre befolkningen med skadelig innhold. Det er ikke lov i dag å bruke persondataene til barn til målrettet markedsføring, men det håndheves ikke tilstrekkelig. Samtidig er det heller ingen grunn til at voksne skal utsettes for denne typen overvåking og målrettet markedsføring, da de også utsettes for skadelig innhold av denne forretningsmodellen.

Dette medlem viser til at et flertall på Stortinget allerede har bedt regjeringen se på mulighetene for å innføre et forbud mot reklame som baserer seg på «masseinnsamling av personopplysninger, sporing og profilering av enkeltpersoner på digitale plattformer» (jf. Dokument 8:167 S (2021–2022) og Innst. 100 S (2022–2023)).

Komiteens medlem fra Venstre mener det haster med å implementere DSA i norsk lovverk, og er glad for at regjeringen endelig er i gang med dette arbeidet. Forordningen er det første helhetlige forsøket på å regulere en digital offentlighet, som de siste årene har vært dominert av globale plattformer som Facebook, Instagram, YouTube og TikTok. Dette medlem viser til at EU omtaler forordningen som det første trafikksystemet på den digitale motorveien, en europeisk regelbok som verdens største selskaper må følge for å konkurrere i det indre markedet.

Dette medlem viser til at målet med DSA er å gjøre internettbaserte selskaper ansvarlige for spredning av ulovlig innhold og beskytte internettkbrukeres grunnleggende rettigheter. DSA gir alle nettselskaper forpliktelser, avhengig av selskapenes størrelse og tjenestene som tilbys. Forordningen vil gjelde for alt fra sosiale medieplattformer og søkemotorer til markeds plasser og skytjenester. Selskapene pålegges å fjerne ulovlig innhold og være åpne om innholdsmoderering gjennom årlig rapportering. Det er imidlertid opp til medlemsstatene selv å bestemme hva som er ulovlig.

Dette medlem viser til at Venstre allerede i januar 2023 foreslo å forby atferdsbasert markedsføring rettet mot barn, jf. Dokument 8:81 S (2022–2023). Dette medlem viser i den forbindelse til at DSA artikkel 28 forbyr atferdsbasert reklame rettet mot barn. DSA forbyr også reklame basert på sensitive personopplysninger, som for eksempel opplysninger om seksualitet, etnisitet og religiøs tilhørighet.

Dette medlem mener at et forbud mot atferdsbasert reklame også bør gjelde særlige kategorier av personopplysninger som er utledet fra data som ikke var sensitive ved innsamlingstidspunktet, for eksempel lo-

kasjonsdata som sammenstilt kan avdekke politisk eller religiøs tilhørighet.

Dette medlem støtter forslaget om å innføre et forbud mot reklame som er basert på masseovervåking, sporing og profilering av enkeltpersoner.

På denne bakgrunn fremmer komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Venstre følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om forbud mot reklame som er basert på masseovervåking, sporing og profilering av enkeltpersoner, senest i forbindelse med statsbudsjettet for 2026, med sikte på innføring innen 1. januar 2026.»

Om forslag 2

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Venstre, viser til forslag 2 i representantforslaget om å utvikle en konsesjonsordning for innsamling, bruk og lagring av både offentlige data og persondata for kommersielle aktører. Flertallet viser til at personvernforordningen setter strenge krav til personvernkonsekvensvurderingen som skal gjøres. Dette innebærer vurderinger av hvilke data som kan brukes og til hvilke formål, hvordan data skal lagres og hvem de kan deles med, slik representantene viser til i sitt forslag. Datatilsynet fører tilsyn med at regelverket følges, og vil kunne gi pålegg dersom regelverket ikke er fulgt. Blant annet kan Datatilsynet gi overtredelsesgebyr dersom de finner brudd på reglene. Flertallet mener dette er en bedre ordning enn det gamle konsesjonssystemet vi har hatt tidligere.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Venstre viser også til forslaget om en konsesjonsordning for innsamling, bruk og lagring av både offentlige data og persondata for kommersielle aktører, og omtalen i regjeringens svarbrev av 25. mars 2025, der statsråden skriver følgende:

«I personregisterloven (1978) og personopplysningsloven (2000) hadde en konsesjonsordning, som var en ressurskrevende og lite hensiktsmessig ordning. Nettopp derfor gikk man bort fra denne ordningen da personvernforordningen ble innført i norsk rett i 2018. Personvernforordningen legger ansvaret for å sikre personvernet på aktørene (behandlingsansvarlige), og det er disse som må vurdere personvernkonsekvenser og hvilke tiltak som må iverksettes for å sikre personopplysningene. Jeg mener at dette er en riktig tilnærming, da det er aktørene som har best kjennskap til akkurat sin bransje og dermed er nærmest til å vurdere behov for tiltak. Personvernforordningen setter strenge krav til personvernkonsekvensvurderingen som skal gjøres, og Datatilsynet fører tilsyn med at regelverket følges og illegger eventuelle pålegg ved brudd på reglene.»

Disse medlemmer støtter denne tilnærmingen.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen utvikle en konsesjonsordning for innsamling, bruk og lagring av både offentlige data og persondata for kommersielle aktører. En slik konsesjonsordning må fastsette krav til hvilke data som kan brukes, til hvilke typer formål, hvor og hvordan de kan lagres, og om og hvordan de kan deles med ulike tredjeparter.»

Om forslag 3

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Venstre, viser til forslag 3 i representantforslaget der regjeringen bes fremme nødvendige forslag for å innføre en digitalskatt etter modell fra Canada. Flertallet vil vise til at Norge allerede deltar i OECD/G20 Inclusive Framework on Base Erosion and Profit Shifting (IF) som forhandler om en løsning på de skattemessige problemstillingene som oppstår ved digitaliseringen av økonomien. Det er flertallets oppfatning at IFs to-pilarløsning er det beste alternativet til å løse disse utfordringene og at Norge bør prioritere å finne enighet om dette sammen med medlemmene i IF. Flertallet viser til at statsråden opplyser i sitt brev til justiskomiteen at regjeringen vil følge utviklingen på området og vurdere tiltak, særlig i lys av utviklingen internasjonalt.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Venstre viser til regjeringens svarbrev av 25. april 2025 hvor det pekes på at såkalte Digital Service Taxes (DSTer), som Canadas skatt er et eksempel på, kan føre til omfattende dobbeltbeskatning og økt risiko for handelsrelaterte konflikter.

Videre viser disse medlemmer til at også statsråden mener den beste løsningen på de skattemessige problemstillingene som følger av digitaliseringen av økonomien er omforente internasjonale løsninger, hvorpå hun støtter OECD/G20s arbeid med IFs pilarløsninger (Inclusive Framework on Base Erosion and Profit Shifting).

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til at syv teknologiselskaper står alene for 14,4 pst. av verdens aksjeverdier, mye på grunnlag av løftene teknologigigantene gir om mulighetene med kunstig intelligens. Når aksjemarkedet er så skjevfordelt, er også risikoen som følger, enorm. Dette medlem viser til at dette ble tydelig da lanseringen av kinesiske DeepSeek, som et alternativ til amerikanske ChatGPT, gjorde at verdens børser midlertidig raste

nedover, og mange fryktet en ny dotcom-krise. Oljefondet er storinvestor i teknologigiganter som Apple, Alphabet, Nvidia og Microsoft, og er dermed utsatt for slike store svingninger i aksjemarkedet. At teknologigigantene ikke skattlegges rettferdig i landene de opererer i, som Norge, bidrar til at de sitter igjen med store verdier som de kan bruke på formål som tjener deres egne interesser, eller å blåse opp aksjeverdier. Det mener dette medlem er uheldig.

På denne bakgrunn fremmer dette medlem følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fremme nødvendige forslag for å innføre en digitalskatt etter modell fra Canada.»

Om forslag 4

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Venstre, viser til forslag 4 i representantforslaget der regjeringen senest innen 1. juli 2026 bes om å få på plass en nasjonal skytjeneste for lagring av data, og som et offentlig arbeidsverktøy etter modell av Tysklands Bundescloud. Flertallet vil vise til at dette er et pågående arbeid i regi av NSM og Program Felles IKT som vil utrede detaljene i regjeringens valgte konsept. I valgt konsept legges det til grunn at staten skal stille krav til nasjonal kontroll av skytjenestene som leverandøren(e) må tilfredsstille og gi garantier for. Skytjenesten skal også defineres som skjermingsverdig infrastruktur etter sikkerhetsloven, og det skal gjennomføres en sikkerhetsgradert anskaffelse. Regelverket for skytjenester skal tydeliggjøres, og det skal etableres et kravsett for ugradert skjermingsverdig informasjon. Som en viktig del av utredningsgrunnlaget, er det innhentet erfaringer fra andre land, med særlig vekt på erfaringer av overføringsverdi til norske forhold, herunder også Tyskland og Bundescloud. I det videre arbeidet legges det opp til utstrakt dialog med både nasjonale og internasjonale aktører, herunder potensielle brukere av tjenesten, samt leverandørmarkedet.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til forslagsstillernes forslag om å opprette egen skytjeneste for offentlige data og viser til det pågående arbeidet regjeringen har med NSM.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet er positive til etableringen av en nasjonal skytjeneste, og støtter derfor intensjonen bak representantforslagets punkt fire. Disse medlemmer viser til at det er et pågående arbeid for å sikre dette i regi av NSM, hvor valg av konsept er et av elementene i arbeidet. Disse medlemmer mener det er naturlig at hvilken modell som skal velges for etableringen av en nasjonal skytjeneste tas etter at denne utredningen er

gjennomført, og vil på den bakgrunn ikke støtte det fjerde forslaget i representantforslaget.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til at det foregår et kappløp mellom USA og Kina om å først utvikle den dominerende kunstige intelligensen (KI). KI-kappløpet bidrar til utstrakt innsamling av data, overvåkning av innbyggere i alle land og i stor grad uregulert utprøving av kunstig intelligens. Innsamlingen og dereguleringen intensiveres stadig for å slå den andre. Intensiveringen av det digitale kappløpet er en demokratisk og sikkerhetsmessig trussel for andre land.

Dette medlem viser til at både PST, E-tjenesten og Nasjonal sikkerhetsmyndighet (NSM) i sine åpne trusselvurderinger trekker fram cybertrusselen som en vesentlig del av trusselbildet mot Norge. NSM har ved flere anledninger pekt på avhengigheten av utenlandske IKT-leverandører som en trussel for Norge.

Dette medlem viser videre til at Elon Musk og Donald Trump etter valget i USA, har gjort flere grep som nå betydelig utfordrer den europeiske GDPR-lovgivningen i møte med de amerikanske teknologiselskapene. I Danmark er flere kommuner som bruker Microsoft, nå bekymret for hvilke alternativer de har mht. arbeidsverktøy etter at Trump-administrasjonen gjør om på avtalen mellom EU og USA som sier at alle europeiske data skal beskyttes under GDPR. Dette medlem mener derfor at det er behov for snarest å bygge opp en egen nasjonal skytjeneste og digitale arbeidsverktøy for offentlig sektor. Det digitale arbeidsverktøyet må kunne nyttiggjøres også av andre aktører.

På denne bakgrunn fremmer dette medlem følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen senest innen 1. juli 2026 få på plass en nasjonal skytjeneste for lagring av data, og som et offentlig arbeidsverktøy etter modell av Tysklands Bundescloud.»

Forslag fra mindretall

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti og Venstre:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen fremme forslag om forbud mot reklame som er basert på masseovervåking, sporing og profilering av enkeltpersoner, senest i forbindelse med statsbudsjettet for 2026, med sikte på innføring innen 1. januar 2026.

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti:

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen utvikle en konsesjonsordning for innsamling, bruk og lagring av både offentlige data og persondata for kommersielle aktører. En slik konsesjonsordning må fastsette krav til hvilke data som kan brukes, til hvilke typer formål, hvor og hvordan de lagres, og om og hvordan de kan deles med ulike tredjeparter.

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen fremme nødvendige forslag for å innføre en digitalskatt etter modell fra Canada.

Forslag 4

Stortinget ber regjeringen senest innen 1. juli 2026 få på plass en nasjonal skytjeneste for lagring av data, og som et offentlig arbeidsverktøy etter modell av Tysklands Bundescloud.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av medlemmene i komiteen fra Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet og Fremskrittspartiet.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til dokumentet og rår Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

Dokument 8:102 S (2024–2025) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Kirsti Bergstø, Andreas Sjalg Unneland, Ingrid Fiskaa og Birgit Oline Kjerstad om å tøyle tek-oligarkene – vedtas ikke.

Oslo, i justiskomiteen, den 20. mai 2025

Helge André Njåstad

leder

Guro Angell Gimse

ordfører

DET KONGELIGE DIGITALISERINGS-
OG FORVALTNINGSDEPARTEMENT

Statsråden

Stortinget - Justiskomiteen

Deres ref

Vår ref

Dato

25/854-8

25. mars 2025

Representantforslag 8:102S (2024-2025) om å tøyte tek-oligarkene

Jeg viser representantforslag 102 S (2024–2025) fra stortingsrepresentantene Kirsti Bergstø, Andreas Sjalg Unneland, Ingrid Fiskaa og Birgit Oline Kjerstad om å tøyte tek-oligarkene. Saken er oversendt fra justis- og beredskapsdepartementet til meg for besvarelse. Finansministeren og justis- og beredskapsministeren har bidratt med svar på hhv. forslag 3 og 4.

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen fremme forslag om forbud mot reklame som er basert på masseovervåking, sporing og profilering av enkeltpersoner, senest i forbindelse med statsbudsjettet for 2026, med sikte på innføring innen 1. januar 2026.

Innledningsvis vil jeg peke på at jeg deler de bekymringene som er reist i representantforslaget vedrørende reklame basert på masseovervåking, sporing og profilering av enkeltpersoner. Det er en utfordring at noen få, store tek-selskaper har stor kontroll over de digitale plattformene. Vi må sikre at grunnleggende demokratiske verdier, slik som ytringsfrihet og informasjonsfrihet, ikke begrenses eller på annen måte krenkes. Som også representantene peker på, er digitale verktøy en integrert del av folks hverdag. Det er derfor viktig at befolkningen kan bruke disse, uten å bekymre seg for at personopplysninger samles inn og brukes til ulovlig påvirkning eller for å spre falske nyheter.

Nettopp disse verdiene vil forordningen om digitale tjenester (DSA), som jeg jobber for å gjennomføre i Norge, beskytte. DSA skal sikre et tryggere internett for brukerne, beskytte grunnleggende rettigheter med vekt på forbrukervern, personvern og ytringsfrihet, og bidra til en åpen og rettferdig plattformøkonomi. Formålet med regelverket er å forebygge ulovlige og skadelige aktiviteter på internett og motvirke spredning av desinformasjon. DSA inneholder

flere tiltak for å beskytte barn og unge på nett, bl.a. forbud mot adferdsbasert markedsføring basert på profilering av mindreårige. I tillegg blir det forbudt å vise adferdsbasert reklame basert på noens sensitive personopplysninger, f.eks. opplysninger om legning, etnisitet og religion. Regjeringen har nylig besluttet norsk tilsynsstruktur for håndhevelse av det kommende regelverket. Jeg tar sikte på å ha klart et høringsnotat om gjennomføring av DSA før sommeren. Dette regelverket bør tre i kraft og få virke en stund før vi eventuelt vurderer andre og strengere tiltak.

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen utvikle en konsesjonsordning for innsamling, bruk og lagring av både offentlige data og persondata for kommersielle aktører. En slik konsesjonsordning må fastsette krav til hvilke data som kan brukes, til hvilke typer formål, hvor og hvordan de lagres, og om og hvordan de kan deles med ulike tredjeparter.

Jeg tolker representantenes bruk av ordene «offentlige data» til å være data som er offentlige etter offentlighetsloven. Det er i dag en rett til viderebruk av offentlig informasjon, regulert i offentlighetsloven § 1 andre punktum. Reglene om viderebruk ble tatt inn i offentlighetsloven som ledd i nasjonal gjennomføring av EUs direktiv om viderebruk av offentlig informasjon (PSI-direktivet, Public Sector Information directive) fra 2003, senere endret i 2013. Med *viderebruk* menes i direktivet fysiske eller juridiske personers bruk av dokumenter (data) som er i offentlige myndigheters besittelse, for andre kommersielle eller ikke-kommersielle formål enn det opprinnelige formålet.

Stadig flere offentlige og private aktører bruker for eksempel geodata til å løse lovpålagte oppgaver, levere tjenester og som grunnlag for næringsutvikling og innovasjon. Geografiske data skaper nye verdier og bidrar til at offentlig og privat sektor løser stadig flere samfunnsutfordringer, slik som tilpasning til et klima i endring, forebygging av naturfarer og bevaring av naturmangfold. Tilgang til geodata er også viktig for å ivareta hensynet til samfunnssikkerhet og håndtere krisesituasjoner. Bruken av fellesløsningene som Kartverket forvalter, har økt betraktelig de siste årene, fra omtrent 2 milliarder oppslag i 2011 til 18 milliarder oppslag i 2023.

Prinsippet om fri rett til viderebruk av offentlig informasjon (data) det er gitt innsyn i, er forankret i offentlighetsloven § 7. Der står det at informasjon som det er gitt tilgang til, «kan brukast til eitkvart formål dersom ikkje anna lovgivning eller retten til ein tredjeperson er til hinder for det».

Når det gjelder kommersielle aktørers innsamling og bruk av personopplysninger, inneholdt både personregisterloven fra 1978 og personopplysningsloven fra 2000, som nå er opphevet, krav om forhåndsgodkjenning - også omtalt som en konsesjonsordning. Dette var en ressurskrevende og lite hensiktsmessig ordning. Nettopp derfor gikk man bort fra denne ordningen da personvernforordningen ble innført i norsk rett i 2018. Personvernforordningen legger ansvaret for å sikre personvernet på aktørene (behandlingsansvarlige), og det er

disse som må vurdere personvernkonsekvenser og hvilke tiltak som må iverksettes for å sikre personopplysningene. Jeg mener at dette er en riktig tilnærming, da det er aktørene som har best kjennskap til akkurat sin bransje og dermed er nærmest til å vurdere behov for tiltak.

Personvernforordningen setter strenge krav til personvernkonsekvensvurderingen som skal gjøres. Dette innebærer vurderinger av hvilke data som kan brukes og til hvilke formål, hvordan data skal lagres og hvem de kan deles med, slik representantene viser til i sitt forslag. Datatilsynet fører tilsyn med at regelverket følges, og vil kunne gi pålegg dersom regelverket ikke er fulgt. Blant annet kan Datatilsynet gi overtredelsesgebyr dersom de finner brudd på reglene. Jeg mener dette er en bedre ordning enn det gamle konsesjonssystemet vi hadde tidligere.

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen fremme nødvendige forslag for å innføre en digitalskatt etter modell fra Canada.

Digitaliseringen av økonomien reiser skattemessige problemstillinger som omfatter mange land og som best møtes gjennom internasjonale løsninger. En utbredelse av såkalte Digital Service Taxes (DSTer), som Canadas skatt er et eksempel på, kan føre til omfattende dobbeltbeskatning og økt risiko for handelsrelaterte konflikter.

En skatt på bruttoomsetning i form av en DST vil ha langt mer vridende effekter enn en skatt på nettooverskudd, med tilhørende uheldige virkninger på norsk og internasjonal økonomi. OECD har anslått at effektene av en utbredt innføring av DSTer kan gi reduksjon i globalt BNP på så mye som 1,2 prosentpoeng, se Tax Challenges Arising From Digitalisation – Economic Impact Assessment, OECD 2020, s. 187.

Norge deltar i OECD/G20 Inclusive Framework on Base Erosion and Profit Shifting (IF) som forhandler om en løsning på de skattemessige problemstillingene som oppstår ved digitaliseringen av økonomien. I IF har medlemslandene blitt enige om en global minimumsskatt, og Norge har innført denne skatten sammen med bl.a. EUs medlemsland. Den globale minimumsskatten (pilar 2) vil motvirke noen av de skattemessige utfordringene som følge av digitalisering av økonomien. IFs forhandlinger om pilar 1 (beløp A-konvensjonen) gjelder omfordeling av en andel av overskuddet til store flernasjonale konsern til markedsstater. Konvensjonens formål er derfor i stor grad ment å oppfylle formålet til en DST.

Forhandlingene om pilar 1 pågår fortsatt, og Finansdepartementet kan ikke tidfeste når det eventuelt kan forventes at konvensjonen kan undertegnes, tre i kraft eller få virkning. En sentral forutsetning dersom IF-landene kommer til enighet om pilar 1 og beløp A-konvensjonen trer i kraft, er at land ikke skal innføre, og eventuelt fjerne, særskilte skatter på digitale tjenester. Land med DSTer vil ikke få tildelt noe beløp A fra konsern som omfattes av konvensjonen.

USA har trukket sin støtte til løsningene som er forhandlet frem i pilar 1 og pilar 2 i IF, men har ikke trukket seg fra verken OECD eller IF. Som nevnt er den beste løsningen på de skattemessige problemstillingene som følger av digitaliseringen av økonomien å finne omforente internasjonale løsninger. Regjeringen mener at IFs to-pilarløsning er det beste alternativet til å løse disse utfordringene og at Norge bør prioritere å finne enighet om dette sammen med medlemmene i IF. Regjeringen vil følge utviklingen på området og vurdere tiltak, særlig i lys av utviklingen i EU.

Forslag 4

Stortinget ber regjeringen senest innen 1. juli 2026 få på plass en nasjonal skytjeneste for lagring av data, og som et offentlig arbeidsverktøy etter modell av Tysklands Bundescloud.

Et viktig utgangspunkt for arbeidet med nasjonal sky er å sikre nasjonal kontroll med kritisk digital infrastruktur, herunder lagring av informasjon. Med utgangspunkt i sammenfallende behov er det besluttet at utviklingen av en nasjonal skytjeneste skal samkjøres med Program Felles IKT som utarbeider en felles IKT-løsning for departementsfellesskapet, ved at valgt konsept for nasjonal sky piloteres gjennom programmets arbeid. Samkjøringen vil gi viktig erfaringsgrunnlag for den videre utviklingen av en nasjonal skytjeneste for øvrige deler av forvaltningen. Dette arbeidet pågår nå. NSM bistår i dag programmet og vil gjøre det i en periode fremover før arbeidet går over i neste fase for å avklare øvrige problemstillinger.

Regjeringens valgte konsept er at staten inngår avtale med en eller noen få leverandører som eier, leverer, videreutvikler og drifter en lukket, kommersiell skytjeneste for ugradert skjermingsverdig informasjon. Valgt konsept gir staten tilgang på kompetanse, ressurser og innovasjonskraft. I valgt konsept legges det til grunn at staten skal stille krav til nasjonal kontroll av skytjenestene som leverandøren(e) må tilfredsstille og gi garantier for.

Skytjenesten skal også defineres som skjermingsverdig infrastruktur etter sikkerhetsloven og det skal gjennomføres en sikkerhetsgradert anskaffelse. Regelverket for skytjenester skal tydeliggjøres, og det skal etableres et kravsett for ugradert skjermingsverdig informasjon.

Som en viktig del av utredningsgrunnlaget er det innhentet erfaringer fra andre land, med særlig vekt på erfaringer av overføringsverdi til norske forhold, herunder også Tyskland og Bundescloud. I det videre arbeidet legges det opp til utstrakt dialog med både nasjonale og internasjonale aktører, herunder potensielle brukere av tjenesten, samt leverandørmarkedet. Pågående arbeid i regi av NSM og Program Felles IKT vil utrede detaljene i regjeringens valgt konsept. Det vil derfor ikke være riktig av meg å gå inn på ytterligere detaljer på nåværende tidspunkt.

Med hilsen

A handwritten signature in blue ink, reading "Karianne Tung". The signature is written in a cursive style with a large, sweeping "K" and a stylized "Tung".

Karianne Oldernes Tung

